

OLÄMPLIGA LISTAN

- OM OKLOKA LÄKEMEDEL FÖR ÄLDRE

OLÄMPLIGA LISTAN

– UNDVIK OLÄMPLIGA LÄKEMEDEL

Välkommen till OLÄMPLIGA LISTAN! Den vänder sig till dig som är äldre och som använder läkemedel. De flesta läkemedel som förskrivs är bra produkter, de hjälper oss att bli friska eller må bättre.

Det finns dock många läkemedel som är olämpliga för äldre, eftersom de ger just äldre en hög risk för biverkningar. Kunskapen om olämpliga läkemedel är bristfällig i vården och samhället. Vi vill presentera dessa läkemedel för dig i vad vi kallar den OLÄMPLIGA LISTAN, för att stoppa användningen av dem och undvika att du drabbas av onödiga biverkningar.

Fotnot.

Uppgifterna om olämpliga läkemedel har hämtats från Socialstyrelsen: *Indikatorer för god läkemedelsterapi hos äldre (2010)*

STORA UTMANINGAR VID BEHANDLING AV ÄLDRE OCH MULTISJUKA

Med stigande ålder ökar både sjukligheten och förekomsten av tillstånd (t ex högt blodtryck) som kan orsaka sjukdomar. Detta gör att många äldre människor medicinerar med ett flertal läkemedel.

I genomsnitt får en äldre människa i särskilt boende fler än 10 läkemedel per dag (rekordet är 39 läkemedel!). Samtidigt innebär både sjukdomar och åldrandet i sig att leverns och njurarnas förmåga att befria kroppen från läkemedel minskar och att interaktionerna mellan läkemedlen ökar. Det medför att många äldre och multisjuka människor får allvarliga biverkningar och att behandlingens sammantagna nytta blir tveksam. Detta gäller särskilt vid användning av läkemedel i förebyggande syfte; den verkliga nyttan av förebyggande behandling kan aldrig bedömas i det enskilda fallet.

Situationen kompliceras av att många äldre människor får läkemedel förskrivna av flera olika läkare och att ingen har en samlad överblick av patientens sjukdomsbild och behandling. Varje enskilt läkemedel kan vara väl motiverat av ett visst symptom, blodprov eller annat måtvärde, men den sammanlagda effekten av alla mediciner kan trots detta bli skadlig. Behandling av äldre och multisjuka människor innebär därför stora utmaningar och problem för både läkare och patient. Att undvika användning av olämpliga läkemedel hos äldre är ett första viktigt steg att ta.

VAR TREDJE PERSON ÖVER 80 ÅR FÅR OLÄMPLIGA LÄKEMEDEL – DET ÄR INTE KLOKT

Socialstyrelsen har i *Indikatorer för god läkemedelsterapi hos äldre* listat mediciner "som bör undvikas" vid behandling av äldre. Det är flera läkemedel mot smärta, oro, ångest och sömnsvårigheter, men även andra mediciner. Äldre som använder dessa mediciner har hög risk för biverkningar.

Trots Socialstyrelsens rekommendationer hade under 2010 i genomsnitt var tredje svensk 80 år och äldre fått olämpliga läkemedel. Variationerna mellan kommunerna var stor; i den kommun som låg högst hade över 50 % sådana mediciner och i de kommuner som låg lägst var siffran runt 20 %. Rimligen bör användningen av dessa läkemedel vara så låg som möjligt. Vår tolkning är att en låg andel äldre med olämpliga läkemedel tyder på en bättre äldrevård i kommunen.

Om du är äldre och använder mediciner – gå igenom OLÄMPLIGA LISTAN. Om du hittar någon medicin där som du använder, visa då OLÄMPLIGA LISTAN för din läkare och fråga om det finns någon annan medicin som kan fungera bra för dig och som inte är olämplig.

VIKTIGA FRÅGOR OM DINA MEDICINER

Här är några frågor som du bör ta för vana att ställa till din läkare vid varje tillfälle när du får nya mediciner utskrivna, eller när dina gamla recept förnyas:

1. Hur vet jag att jag har nytta av den här medicinen?
2. Vad händer om jag avstår från medicinen?
3. Är det något särskilt som jag skall tänka på då jag tar den här medicinen?
4. Är det bra att jag har så här många mediciner?
5. Tar du ansvar för helheten?

LÄKEMEDEL SOM ENL. SOCIALSTYRELSENS KVALITETS-INDIKATORER BÖR UNDVIKAS VID BEHANDLING AV ÄLDRE

Medel vid mag-tarmsjukdomar

Substansnamn: Preparatnamn: (1)

Glykopyrron	Robinul
Atropin	Sjukhuspreparat (2)
Hyoscyamin	Egazil
Butylscopolamin	Buscopan
Scopolamin	Scopoderm

Medel vid hjärtarytmi

Disopyramid	Durbis
-------------	--------

Medel som påverkar urinblåsan

Oxybutynin	Ditropan
	Kentera
	Oxybutynin
Tolterodin	Detrusitol
	Detsel
	Protol
	Tolterodin
Solifenacin	Vesicare
Darifenacin	Emselex
Fesoterodin	Toviaz

Smärtstillande

Morfin-kombination	Spasmofen
	Sjukhuspreparat (2)
Ketobemidon komb.	Ketogan
Tramadol	Gemadol
	Nobligan
	Tiparol
	Tradolan
	Tramadol

Medel vid parkinsonism

Substansnamn Preparatnamn (1)

Trihexyfenidyl	Pargitan
----------------	----------

Oro, ångest, sömnlöshet

Levomepromazin	Nozinan
Klorprotixen	Truxal
Klozapin	Clozapine
	Leponex
Hydroxyzin	Atarax
Diazepam	Diazepam
	Stesolid
Nitrazepam	Apodorm
	Mogadon
	Nitrazepam
Flunitrazepam	Flunitrazepam
	Fluscand
Propiomazin	Propavan
Klomipramin	Anafranil
	Klomipramin
Amitriptylin	Saroten
	Tryptizol
Nortriptylin	Sensaval
Maprotilin	Ludiomil
	Maprotilin

Antihistaminer vid hönsuva,allergi

Dimenhydrinat	Amosyt
	Calma
Dexklorfeniramin	Polaramin
Alimemazin	Theralen
Prometazin	Lergigan
Tietylperazin	Torecan

1) Endast preparatnamnens huvudord anges (ej firmanamn, forte, mite etc).

2) Preparatnamn för sjukhuspreparat anges inte.

ANMÄL OLÄMPLIGA LÄKEMEDEL SOM FEL I VÅRDEN

Om du är äldre och blivit ordinerad en medicin som står på OLÄMPLIGA LISTAN så bör du i första hand diskutera detta med och visa listan för den läkare som ordinerat medicinen. Om detta inte leder till att du blir nöjd kan det finnas skäl att anmäla detta som ett fel i vården. Anmälan görs till Socialstyrelsen på nedanstående blankett. I den stora rutan kan du skriva t.ex. följande:

Jag är xx år gammal och har på vårdcentralen.....
ordinerats läkemedlet.....

Detta läkemedel är upptaget på OLÄMPLIGA LISTAN som olämpligt för äldre, och jag vill anmäla detta som ett fel i vården.

Blanketten kan laddas ner:

http://www.socialstyrelsen.se/blanketter/Documents/socialstyrelsen_anmalan-om-fel-i-varden.pdf

Socialstyrelsen

ANMÄLAN om fel i vården

Skickas till
Socialstyrelsen
Enskilda klagomål
106 30 Stockholm

Anmälare			
Förnamn	Efternamn	Personnummer	
Adress		Telefon (även riktnr)	
Postnr	Postort	E-post	Mobil

Patient (om annan än anmälaren)			
Patientens förnamn		Patientens efternamn	
Adress		Patientens personnummer	
Postnr	Postort	E-post	Telefon (även riktnr)
Mitt ev. sällskap/min ev. relation till patienten		Mobil	

Anmälan om fel i vården
Vilken händelse vill du anmäla?

När inträffade händelsen?

Var inträffade händelsen?

Underskrift och datum
Egenhändig namnteckning och datum

KOLL på läkemedel

Koll på läkemedel är ett flerårigt samarbete mellan Apoteket Farmaci, Sveriges Pensionärsförbund, SPF och Pensionärernas riksorganisation, PRO för att förbättra läkemedelsbehandlingen och hälsan hos äldre. Samarbetet startade 2009. Genom att sprida kunskap, skapa dialog och väcka debatt vill vi föra upp frågan om äldres läkemedelsbehandling på dagordningen och bidra till konkreta förändringar som gör nytta för äldre människor.

Detta vill Koll på Läkemedel uppnå

- Föreskrivningen av olämpliga läkemedel till äldre ska upphöra
- Varje äldre patient ska ha en läkare med totalansvar för medicineringsen, en dirigent.
- Bättre kunskaper om och dokumentation av läkemedel som ordineras till äldre
- Årliga läkemedelsgenomgångar för äldre som behandlas för flera sjukdomar

För ytterligare information www.kollpalakemedel.se

Pensionärernas Riksorganisation, PRO

Sten Boström

Tel. 08-701 67 15 / 073-330 60 72

e-post: sten.bostrom@pro.se

Sveriges Pensionärsförbund, SPF

Lars Nilsson

Tel. 08-778 22 37

e-post: lars.nilsson@spfension.se

Apoteket Farmaci

Karin Söderberg

Tel. 010-447 52 37

e-post: karin.soderberg@www.apoteketfarmaci.se

Text:

Arne Melander, professor emeritus i klinisk farmakologi och läkemedelsepidemiologi

Lars G Nilsson, läkemedelsakkunnig SPF, professor emeritus

